

Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΞΕΛΙΣΣΕΤΑΙ ΣΕ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΤΗΡΙΓΜΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Δρ. Κωνσταντίνος Γρίβας

(Διδάσκει το μάθημα της Γεωπολιτικής στην Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων και Γεωγραφία της Ασφάλειας και των Αποπλισμών στο Τμήμα Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών).

Copyright: <http://www.onalert.gr> (Publication Date on RIEAS web site: 27 April 2014)

Η ανάλυση των εξελίξεων στην Ουκρανία, κατά την άποψη του γράφοντος, έχει επικεντρωθεί στην ίδια την Ουκρανία και υποτιμά τις συνέπειες σε έναν πολύ σημαντικότερο γεωπολιτικό χώρο, ο οποίος επηρεάζεται αποφασιστικά από τα πρόσφατα γεγονότα και κυρίως από την επαναφορά της Κριμαίας στον ρωσικό κορμό. **Τη Μαύρη Θάλασσα.**

Συγκεκριμένα, μετά την ενσωμάτωση της Κριμαίας και την απορρόφηση του Ουκρανικού Ναυτικού, η Ρωσία καθίσταται η αναντίρρητη κυρίαρχος της Μαύρης Θάλασσας, με μόνο υποψήφιο ανταγωνιστή την Τουρκία.

Βέβαια, η απορρόφηση του μικροσκοπικού Ουκρανικού Ναυτικού ελάχιστα συνεισέφερε άμεσα στη ρωσική ισχύ. Σε μακροχρόνιο, όμως, ορίζοντα η κατάσταση αλλάζει. Η εξάλειψη των ναυτικών της δυνάμεων, σε συνδυασμό με την απώλεια της Κριμαίας, ουσιαστικά εξαφανίζουν την Ουκρανία από τον χάρτη της ναυτικής ισχύος στη Μαύρη Θάλασσα, τόσο τον σημερινό όσο και τον μελλοντικό. Έτσι μένουν απομονωμένες οι ΝΑΤΟϊκές χώρες της περιοχής, δηλαδή η Βουλγαρία και η Ρουμανία.

Με αυτόν τον τρόπο μειώνεται, σχεδόν μέχρι εξαλείψεως, το ενδεχόμενο να δημιουργηθεί κάποια στιγμή στο μέλλον μια ΝΑΤΟϊκή δύναμη των χωρών της Μαύρης Θάλασσας, αποτελούμενη από τα ναυτικά της Ουκρανίας, της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας, που θα μπορούσε ίσως να αποτελέσει αντίπαλο δέος για το ρωσικό ναυτικό. Αντιθέτως, ενισχύονται οι τάσεις για μελλοντική αλλαγή πλεύσης αυτών των χωρών, ιδιαίτερα της Βουλγαρίας, προς την κατεύθυνση της Ρωσίας, δεδομένου ότι η τελευταία επανακάμπτει ως ο κυρίαρχος της περιοχής και η Σόφια κάποια στιγμή ενδέχεται να θυμηθεί τις ιστορικά στενές της σχέσεις με τη μεγάλη σλαβική της μητέρα.

Η απρόσμενη ρωσική ναυτική κυριαρχία στη Μαύρη Θάλασσα συνδυάζεται με μια πιθανή γεωγραφική αλλαγή στον πλανήτη, κρίσιμης εν δυνάμει γεωπολιτικής σημασίας, η οποία μπορεί να ωθήσει τη Ρωσία στο να εξελιχθεί σε μια μεγάλη ναυτική δύναμη νέου τύπου. Η αλλαγή αυτή είναι το λιώσιμο των πάγων στον Αρκτικό Ωκεανό. Σε αυτήν την περίπτωση η Ρωσία θα ωθηθεί στο να αναπτύξει τεχνολογίες, συστήματα και μεθοδολογίες έτσι ώστε να ελέγξει ολοκληρωτικά τις μέχρι πρότινος παγωμένες αρκτικές θάλασσες, οι οποίες μπορεί να εξελιχθούν σε έναν θαλάσσιο διάυλο ταχύτατης προβολής ισχύος αλλά και εμπορικών διαδρομών

παγκόσμιας κλίμακας. Μια σχετική κατηγορία οπλικών συστημάτων είναι οι καινοφανείς αντιπλοϊκοί βαλλιστικοί πύραυλοι (ASBM) που αναπτύσσονται σήμερα στην Κίνα, η διάδοση των οποίων στο ρωσικό οπλοστάσιο ενδέχεται να αποτελέσει έναν βασικό παράγοντα αλλαγής των διεθνών ισορροπιών ισχύος στα χρόνια που έρχονται. Σε περίπτωση δε που ο Αρκτικός Ωκεανός καταστεί πλόμιος, τότε μπορεί να μεταβληθεί σε μια κεντρική εσωτερική θάλασσα του κόσμου και τότε θα χρειαστούμε μια νέα γεωγραφική και χαρτογραφική ανάγνωση του πλανήτη.

Μια Νέα Γεωπολιτική Οντότητα Γεννιέται. Η Ρωσία ανάμεσα σε τρεις Εσωτερικές Θάλασσες

Σε πολύ γενικές γραμμές, προκύπτει το ενδεχόμενο στα επόμενα χρόνια να δημιουργηθεί μια τοπική θάλασσα γεωγραφία γύρω από τη Ρωσία όπου θα κυριαρχεί μια πρωτεύουσα «λίμνη», δηλαδή ο Αρκτικός Ωκεανός, ο οποίος θα συμπληρώνεται από άλλες δύο «λίμνες», τις κλειστές θαλάσσιες εκτάσεις της Βαλτικής και του Εύξεινου Πόντου. Για να μπορέσει η Ρωσία να λειτουργήσει σε αυτό το σύστημα ως κυρίαρχη δύναμη θα πρέπει να ασκεί πλήρη, απόλυτη, αποφασιστική και αναντίρρητη κυριαρχία στις τρεις περιφερειακές της θάλασσες. Άρα και στη Μαύρη Θάλασσα. Για την ακρίβεια ιδιαίτερα σε αυτήν.

Συγκεκριμένα, με την επανένταξη της Κριμαίας στον εθνικό κορμό η Ρωσία έκανε μια υψηλών συμβολισμών κίνηση για αναγέννησή της ως κυρίαρχη δύναμη στο γεωπολιτικό της περιβάλλον και δεσμεύεται πλέον από αυτήν. Δηλαδή, η Ρωσία χρειάζεται, έστω και για συμβολικούς λόγους, τον ξεκάθαρο και αναντίρρητο έλεγχο της Μαύρης Θάλασσας έτσι ώστε να αποτελέσει τη βάση για την αναγέννηση της επιρροής της στον ευρύτερο ζωτικό της χώρο.

Αυτόν που παραδοσιακά ήλεγχε είτε ως τσαρική Ρωσία είτε ως Σοβιετική Ένωση. Με άλλα λόγια, η Μαύρη Θάλασσα θέτει σοβαρή υποψηφιότητα στο να καταστεί το θεμέλιο της μελλοντικής ρωσικής γεωστρατηγικής. Έτσι, η Ρωσία έρχεται σε άμεση αντιπαράθεση με όποιον αμφισβητεί έστω και δια της υπάρξεώς του την κυριαρχία της εκεί. Και αυτός που πράττει κάτι τέτοιο είναι η Τουρκία, μόνο και μόνο γιατί είναι η άλλη αξιόλογη δύναμη της Μαύρης Θάλασσας.

Επιπροσθέτως, η Μαύρη Θάλασσα, εκτός από την άμεσή αξία της, είναι ιδιαίτερα σημαντική ως ορμητήριο για πέρασμα στην, ακόμη κομβικότερης σημασίας, Ανατολική Μεσόγειο. Με άλλα λόγια, ο Εύξεινος Πόντος, μαζί με το συγκρότημα του Βοσπόρου, της Θάλασσας του Μαρμαρά και των Στενών των Δαρδανελίων, το αρχιπέλαγος του Αιγαίου και την Ανατολική Μεσόγειο, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ως ένα ενιαίο γεωσύστημα, με την Κριμαία να αποτελεί, κατά κάποιον τρόπο, το σημείο έναρξης της διαδρομής της ρωσικής ισχύος και την Ανατολική Μεσόγειο το σημείο τερματισμού της. Για να μπορέσει, λοιπόν, η Ρωσία να διασπάσει το φράγμα του Βοσπόρου – Θάλασσας Μαρμαρά – Δαρδανελίων χρειάζεται να διαθέτει στο πλάι της μια δύναμη που να αποτελεί ένα αντίβαρο στην Τουρκία.

Και αυτή η δύναμη είμαστε εμείς. Ακόμη και αν στη θέση της Ελλάδας, της ομόδοξης Ελλάδας, ήταν το μουσουλμανικό Μπαγκλαντές, μόνο και μόνο το γεγονός ότι θα βρισκόταν σε αυτήν τη γεωγραφική θέση, η ίδια η γεωπολιτική δυναμική της κατάστασης που έχει διαμορφωθεί θα το καθιστούσε ιδανικό

υποψήφιο σύμμαχο της Ρωσίας. Υπό μία έννοια, η χώρα μας λειτουργεί σαν την αναγκαία κάτω σιαγόνα που δίνει υπόσταση στην άνω σιαγόνα, την Κριμαία, θέτοντάς ανάμεσά τους την Τουρκία και εξασφαλίζοντας ότι δεν θα περάσει από το μυαλό της τελευταίας να κλείσει τα Στενά ώστε να διασπάσει την ενότητα του γεωσυστήματος Μαύρης Θάλασσας – Ανατολικής Μεσογείου και να εγκλωβίσει τη Ρωσία.

Ακόμη και αν ο Εύξεινος Πόντος εξεταστεί αυτόνομα και πάλι ο ρόλος της Ελλάδας είναι κρίσιμης σημασίας. Η ελληνική ναυτική ισχύς θα τραβήξει κατά κάποιον τρόπο την τουρκική ναυτική ισχύ στο Αιγαίο, αποστερώντας της από τη Μαύρη Θάλασσα και εξασφαλίζοντας στη Ρωσία την αναντίρρητη κυριαρχία σε αυτήν. Με άλλα λόγια, η νέα γεωπολιτική πραγματικότητα ενδέχεται να καταστήσει την Ελλάδα ένα αναγκαίο στρατηγικό συμπλήρωμα της Ρωσίας τόσο γιατί ελέγχει τον κρίσιμο δίαυλο του Αιγαίου, όσο και ως αντίβαρο της Τουρκίας.

Εν ολίγοις ενισχύεται η συνεργατική φύση των γεωπολιτικών σχέσεων Ελλάδας – Ρωσίας και το γεγονός αυτό προσφέρει τεράστιες ευκαιρίες στη χώρα μας αυτήν την εξαιρετικά δύσκολη εποχή. Ακόμη και αν η Ελλάδα αποφασίσει ότι δεν είναι προς το συμφέρον της να προχωρήσει σε μια ενίσχυση των στρατηγικών της σχέσεων με τη Ρωσία, η κατάσταση που διαμορφώνεται αποτελεί ένα τεράστιας σημασίας χαρτί στα χέρια της ελληνικής διπλωματίας και της εξωτερικής πολιτικής που μπορεί να το αξιοποιήσει προς πολλές κατευθύνσεις και στο πλαίσιο πολλών στρατηγικών.